

Svitanje

ora stiže polagano: tri četvrt sata zakašnjenja, nepopravljivo loša službenica. Probija se kroz oblake, lenjivica, teškom mukom otvara oči nad poljima, oh, kako bi volela da spava bez budilnika, da spava sve dok joj ne dosadi! Ako nađe bogatog muža, Zora se više nikada neće buditi pre jedanaest, pa vi vidite. Zavese na prozorima da se izbegne jaka svetlost, kafa u krevetu. Pusti snovi mlade udavače, no drugačija je životna stvarnost jedne podređene službenice strogog radnog vremena. Prisiljena je da se budi vrlo rano kako bi ugasila zvezde koje Noć pali jer se boji mraka. Noć je strašljiva, boji se mraka.

Na putu ka horizontu, Zora poljupcem gasi zvezdu po zvezdu. Pospana, zevajući, poneku i zaboravi. Sirotice ostaju upaljene na svetlu, bezuspešno pokušavajući da sijaju po danu, tuga jedna. Zora zatim zagreva Sunce, zamoran posao, zadatak za džinove, a ne za jednu tako

nežnu devojku. Treba raspaliti žar utihnuo po odlasku Noći, dobiti prvi, nesiguran plamen, održavati ga sve dok ne preraste u buktinju. Samojoj, Zori bi trebali sati da osvetli Sunce, ali gotovo uvek u pomoć joj pristiže Vetar, raspaljivač plamena. Zašto se glupan uvek upinje da objasni kako je slučajno bio u prolazu, kad svi znaju da tu nema nikakve slučajnosti, već svesne namere? Ko nije primetio tajnu ljubav Vetra prema Zori? Tajnu? Svi već o njoj pričaju.

O Vetru kruže glasine, mrmljaju se sumnje, kažu da je laskavac i bezobraznik, mangup kome je opasno suprotstaviti se. Navode se uobičajene pošalice neodgovornog momka: gasi fenjere, kandila, svećnjake i lanterne, ne bi li uplašio Noć; skida lepe lisnate haljine drveću ostavljajući ga golišavim. Šale očito lošeg ukusa; međutim, koliko god neverovatno zvučalo, Noć uzdiše kada ga ugleda, a šumsko se drveće bestidno povija od veselja kad on prođe.

Omiljena Vetrova šala jeste da se zavuče pod ženske suknje i iznenadi ih svojom zlobnom egzibicionističkom namerom. Trik osiguranog učinka u stara vremena, izaziva smeh, prikrivene i požudne poglede, uzdržane uzvike pohote, poletne ah! i oh! U stara vremena – jer danas Vetar nema ni najmanje uspeha sa tako istrošenom predstavom: šta pokazati, kad je sve otkriveno, te što nam se više pokazuje, to manje želimo da vidimo? Ko zna, možda će se buduća pokoljenja boriti protiv

vidljivog i lakog, zahtevajući u protestnim šetnjama i na mitinzima ono što je skriveno i nepristupačno.

Pomalo je luckast, svakako; nećemo skrivati Vetrove mane. Ali zašto ne govoriti i o njegovim nesumnjivim kvalitetima? Veseo, vredan, čuveni plesač, slavno valcer-stopalo, prijateljski nastrojen, uvek spreman da pomogne drugima, naročito gospođama i devojkama.

Koliko god bilo rano, koliko god bilo hladno, gde god da se nalazio, prelazeći duge i strme puteve on je zorom stizao u Sunčevu kuću da pomogne Zorici. Snažno bi ispuštao ogromne količine vazduha. Čim bi, međutim, žar prerastao u plamen, Vetar bi prepuštao Zori da razgori vatru strujanjem povetaraca i počinjao da se priseća avantura, da priča o onome što je video na besciljnim putovanjima: o snežnim planinskim vrhovima daleko iznad oblaka ili provalijama tako dubokim, da Zora nikada ne bi uspela da ih jasno sagleda.

Spletkaroš i junak, kralj glasnika koji ne zna za granice, osvaja prostore, ispituje skrovišta, Vetar nosi sa sobom naramak priča za one koji žele da čuju i nauče.

Strastvena ljubiteljka dobrih priča, Zora kasni još više slušajući Vetrove pripovesti, čas duhovite, čas tužne, poneke tako duge da prerastu u poglavlja romana u nastavcima. Nesklona radu, Zora opčinjena ostaje da sluša. Nasmejana, melanholična,

okupana suzama – što potresniji zaplet, to bolja novela – prouzrokujući nepopravljiv poremećaj kod časovnika, prisiljenih da uspore ritam klata-
na i kazaljki u očekivanju dolaska Zore, kako bi označili tačno pet sati. Mnogi časovnici su polu-
deli, nikada nisu ponovo pokazivali tačno vreme, žure ili kasne, zamenivši dan za noć. Drugi su se zaustavili jednom zauvek. Izvesni opštepoznati časovnik, postavljen na kulu opštepoznate fabrike opštepoznatih časovnika (najtačnijih na svetu) – on sam olimpijski šampion u tačnom vremenu – izvršio je samoubistvo obesivši se o kazaljke, jer više nije mogao da podnese sporost Zore i opšte kašnjenje proizvodnje. Bio je to švajcarski sat sa primernim osećajem odgovornosti i ogromnim industrijskim patriotizmom.

Nisu samo časovnici, već su i petlovi izgubili glavu, pojali u zbrci, objavljujući izlazak Sunca baš dok ga je Zora zagrevala i pažljivo slušala beskrajne Vetrove priče. Živeli su povijene kre-
ste, demoralisani. Časovnici i petlovi podneli su tužbu Vremenu – gospodaru svih njih – protest u osam tačaka i dvadeset i šest argumenata kojima se nije imalo šta prigovoriti, ali Vreme je beskrajno, nije se mnogo obaziralo na to – sat vremena manje, sat vremena više, to je glupost zbog koje ne vredi brinuti se kada je pred nama čitava večnost. Čak služi da se razbije monotonija. Osim toga, Vreme nije skrivalo izvesnu slabost prema Zori. Nasmejana i nepromišljena, mlada i luckasta, ne

preveliki poštovalac pravila i kodeksa, ona mu je pomagala da na trenutke zaboravi vrhunsku dosadu večnosti i hronični bronhitis.

Ovaj put, međutim, lenjivica je prevršila svaku meru. Vetar je pokušao da podeli dugi zaplet u dve ili tri epizode, ali ona je zahtevala detaljnu i zaokruženu pripovest, sve do krajnjeg raspleta. Sunce je već gorelo kada su se rastali.

Obučena u belu svetlost, poprskana plavim i crvenim cvetovima, Zora prolazi između oblaka, rasejana, zamišljena, razmišljajući o slučaju koji joj je Vetar ispričao. Prisećajući se pojedinih počinje da sanjari, blago setna. Neki učenici autor govorio bi o zbrci osećanja.

Volela bi da nije Zora, ona lično, sa strogim obavezama, da se raširi po poljima zore i porazmisli o namerama Vetra. Zašto li je izabrao baš tu priču? Da li je iz povesti trebalo izvući neku pouku? Ili ju je Vetar ispričao tek tako, iz ljubavi prema pripovedanju? Zora sumnja na skrivenu nameru, tajni razlog koji izdaje opijeni pogled njenog druga, iznenadni uzdah pri zaključku.

Da li to Vetar uzdiše za njom, kao što se priča? Misli li da je zaprosi? Udati se za Vetra nije loša ideja, mada bi Zora više volela nekog milionera. Vetar bi joj pomogao da ugasi zvezde, da upali Sunce, da osuši rosu i otvori cvet zvani Jedanaest Sati, koji Zora, iz čistog nestašlučka, da bi terala inat, otvara svakog dana između devet i pola deset. Kad bi se udala za Vetra, išla

bi s mužem po svetu, nadletala bi visoke vrhove
planina, skijala bi po večitem snegu, preskakala
bi talase, odmarala bi se po podzemnim pečina-
ma gde tama danju sakrivena počiva.

Slobodan i nepostojan, profesionalni neženja, zar je Vetar stvarno mislio da se ženi? Govorilo se o desetinama ljubavnih priča, slučajeva, avantura, skandala u koje je on bio umešan. Navode se otmice, proganjanja, besni muževi, zaklinjanja na osvetu. Zora vrti glavom: Vetru nije ni nakraj pameti da se ženi, druge su njegove namere, nečasne namere, kako se govorilo u ono vreme zaostalosti i neukusa.

Pa ipak, вреди sanjariti. Obuzeta takvim mislima, Zora luta, zaboravivši na vreme. Časovnici, svi odreda, zaustavljeni u iščekivanju: petlovi, svi bez izuzetka, promukli od tolikog najavljivanja Sunca, a Sunca ni od korova! Na poj petlova ljudi se bude, potvrđuju na časovnicima da je tačno pet sati, da bi odmah zatim utvrdili odsustvo Sunca. Na nebu se ne razaznaje blagi odsjaj zore od sive gaze poslednjih trenutaka noći. Da nije došao smak sveta? Kuku-lele dosad neviđeno!

Nakon tolikih pritužbi, tako velikog zakašnjenja, Vreme je prisiljeno da podvikne na Zoru, mada dok joj skreće pažnju i preti kaznom skriva saučesnički osmeh na uzvišenom bradatom i izboranom licu. Zora priznaje istinu, cvrkućući poput ptičice: Oče moj, slušala sam priču koju je Vetar pričao. Izgubila sam pojam o vremenu. – Priču? – zainteresovalo se Vreme, uvek u potrazi za nečim što bi mu olakšalo večnost, za drogom večnosti! – Ispričaj mi je, i ako stvarno bude dobra, ne samo da ću ti oprostiti, nego ću ti

pokloniti i plavu ružu koja je procvetala pre mnogo vekova i više se nigde ne može naći, jer sve se promenilo, kćeri moja, promenilo se nagore, ništa više nije kao pre, nema više dobrih stvari u životu, ah! – nostalgičar, Vreme.

Zora seda kraj Učiteljevih nogu, zadiže pod-suknje haljine svetlosti, započinje priču. Vreme usred priče zaspi, ali je Zora ne prekida jer dok raspreda povest čini joj se da čuje nežan Vetrov glas, vidi molećiv izraz u vragolastim očima. Vetar skitnica, gde li je sad? U kom li je delu sveta, spletkari, razgolićuje drveće, mete oblake, opse-da Kišu po nebu da bi je na kraju rasprostro po zelenom pašnjaku? Bliski, previše bliski, Vetar i Kiša, drugovi u dokolici. Samo drugovi? Zora se mršti, zabrinuta.

